

การพัฒนาการจัดการดินปลูกพืชเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน : 4.4-1.2-๔

ด้านการอนอมความชื้น และโครงสร้างของดิน

รศ.ดร.พิชัย สารัญมณี^(๑)

บทคัดย่อ

เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทย ซึ่งอยู่คู่กับคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน ได้มีการพัฒนาดินในการปลูกข้าวโดยการปลูกเป็นหมุนเวียนปัจจุบัน แล้วมีการพัฒนาให้พรวนดินปลูกเป็นแปลงโดย โครงการบีโอ แล้วรถไถ ต่อมากตามลำดับ โดยดูดนมความชื้นในนาข้าวด้วยการทำเก็บก้นน้ำ ต่อมามีการพัฒนา นาห่วงน้ำดม และพัฒนาต่อมากด้วยเครื่องปักดำข้าว ซึ่งในระบบภูมิปัญญาท้องถิ่นก็มีการใช้น้ำดินกล้าข้าว ที่มีการพยายามของเกษตรกรไทย สำหรับพืชผัก ไม่ดอกไม้ประดับ และพืชเศรษฐกิจที่จะมีการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย โดยมีการพัฒนาดิน เพื่อการอนอมความชื้น ให้แก่ราพืช และปรับปรุงโครงสร้างทางกายภาพของดินให้เหมาะสมสมต่อการเจริญเติบโตของราพืช ซึ่งในประเทศไทย ตั้งใจประดิษฐ์ดังกล่าวมีการพัฒนาการกลบหมุนพืช การใช้ระบบนาหยด จนกระทั่งมีการนำเอารุ่นโพลีเมอร์ มาดูดนมความชื้นในดิน ซึ่งประสบความสำเร็จด้วยดี อย่างไรก็ตาม การพยายามหัวสุดในท้องถิ่นมาเพื่อทดแทนรุ่นโพลีเมอร์ ซึ่งมีราคาแพงจะทำให้ต้องเสียเงินมาก ที่เป็นอาชีพหลักมุ่งเน้นสู่ระบบการเกษตรที่ยั่งยืน ลดการใช้สารเคมี และสิ่งแผลปลอมจากท้องถิ่น โดยโครงการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ ที่จะพัฒนาการใช้รัศดุลท้องถิ่น 4 ชนิด ได้แก่ แกลบ ขุยมะพร้าว ขี้ยอ และวุนตะกอนกุ้ง ที่มีผลต่อการเจริญเติบโต ของพืชผัก (คะน้า) ไม้ประดับ(พีโอลีเดนดรอน) และพืชเศรษฐกิจ(ยางพารา) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การใช้รัศดุลท้องถิ่น บริหารจัดการดินปลูกพืช มีผลทำให้การเพาะปลูกติดต่อได้กว่าไม่ใช้ทุกชนิด สมควรจะได้มีการพัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ให้เกษตรกรนำไปใช้ต่อไป

การจัดการดินปลูกพืช ขุยมะพร้าว ขี้ยอ วุนตะกอนกุ้ง แกลบ การเจริญเติบโตของคะน้า
พีโอลีเดนดรอน ยางพารา

๖-๗ ก.ย. ๒๕๖๕

1.1 ข้อมูลโครงสร้างของดินที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช

ส่วนประกอบที่สำคัญของดิน ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช สามารถแบ่งออกได้ 5 ส่วน ใหญ่ ๆ คือ :

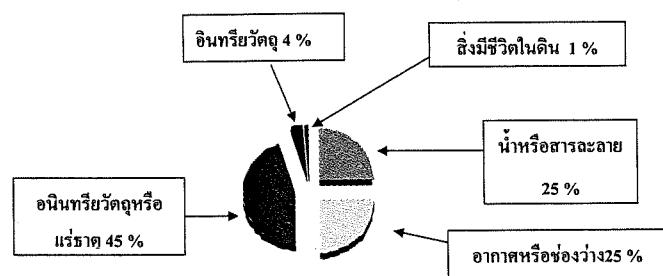
1. อนินทรีย์วัตถุ (Mineral) เป็นส่วนที่เกิดจากหินเล็กขี้นน้อยของแร่และหินต่างๆ ที่สลายตัวโดยทางเคมี ทางฟิสิกส์ และทาง化เคมี

2. อินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) ได้แก่ ส่วนที่เกิดจากการเน่าเปื่อยผุพังหรือการสลายตัวของเศษเหลือของพืชและสัตว์ที่ทับถมกันอยู่บ่นดิน

3. น้ำ (Water) น้ำที่อยู่ในดินนั้น พบรอยในช่องระหว่างเม็ดดิน (Aggregate) หรืออนุภาคดิน (Particle) ที่เรียกว่า Pore Space

4. อากาศ (Air) ที่ว่างในดินระหว่างก้อนดินหรืออนุภาคดินนั้น มีอากาศอยู่ แก๊สที่พบโดยทั่วไปในอากาศ ในดินนั้นมีในโครงสร้าง ออกซิเจน และคาร์บอนไดออกไซด์

5. สิ่งมีชีวิตในดิน (Living Organism) อันได้แก่ สิ่งมีชีวิตที่มีองค์เห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น ไส้เดือน จึงหรีด แมลง แคล เป็นต้น รวมทั้งสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น ไส้เดือนฝอย ใบไตรช้าง โรติเฟอร์ แบคทีเรีย แบคทีโนมัยซีส รา และสาหร่าย เป็นต้น

ภาพที่ 1 แสดงส่วนประกอบของดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก
ที่มา : พิชัย สารณรุณย์, 2543

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุท้องถิ่น

1.2.1 ขี้ย้อ

ขี้ย้อ คือ เศษตะกรอนของพืชขี้นสูง จากแผ่นดินใหญ่หรือจากป่าชายเลน ซึ่งกำลังผุพังสลายตัว โดยอยู่ในสภาพเป็นตะกรอนเศษไม้เบาขนาดเล็ก ๆ ไม่เกินครึ่งเซนติเมตรตามความตัวสะสม กับบริเวณชายหาดทะเลเน้าตื้นที่มีบริเวณกว้าง ๆ อาทิเช่น อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี และ อ.แหลมงอบ จ.ตราด โดยสภาพของขี้ย้อจะมีทั้งเกย ชายหาดและคลอยอยู่ริมชายหาด ของเสียจากธรรมชาติ เช่นขี้ย้อสามารถนำมาปรับปรุงโครงสร้างดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชได้ ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายโดยอยู่บ่นพื้นฐานของการพัฒนาองค์กรและเศรษฐกิจพื้นที่ ของประเทศไทย ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และนำไปสู่ภาวะ “อยู่ดีมีสุข แก่ ประชาชนไทยตลอดไป” โดยอาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ภายใต้ปรัชญา “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (พิชัย สารณรุณย์, 2552)

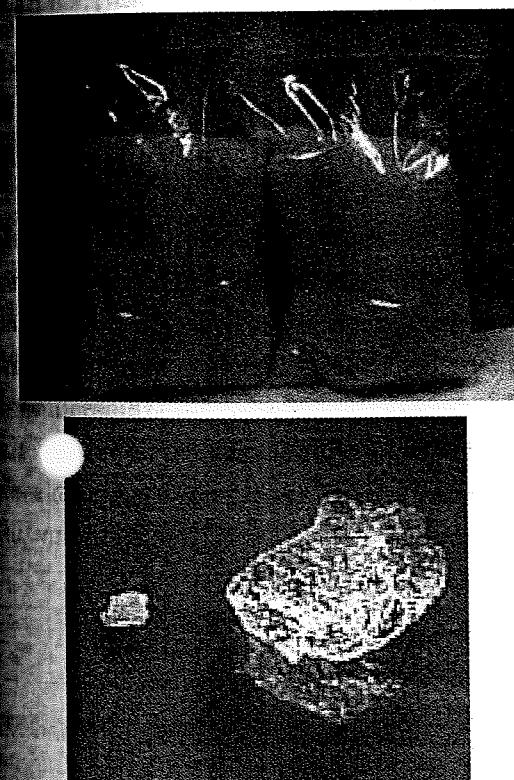

ภาพที่ 2 แสดงภาพขี้ย้อที่เก้ายาหาด และคลอยอยู่ริมชายหาด
ที่มา : พิชัย สารณรุณย์, 2552

1.2.2 วัสดุโพลิเมอร์

สารโพลิเมอร์ คือ สารประเภทคาร์บอนไฮเดรต โครงสร้างขนาดใหญ่ หรือ เรียกว่า สารอุ่มน้ำ ใช้กับการปลูกไม้ผล ชนิด หั้งตันที่ปลูกไปแล้วและต้นที่ปลูกใหม่ ใช้กับไม้กระถางหรือถุง เพาะชำโดยผสมดินปลูก หรือผสมไว้ในการขยายพันธุ์พืช สำหรับการน้ำ การตอก เมื่อแห้งสนิทมีลักษณะเป็นเกล็ดสีขาว เมื่อเปียกน้ำจะพบออกโดยอุ่มน้ำ แล้วมีลักษณะแบบวุ้น เมื่อโพลิเมอร์แห้งแล้วสัมผัสถูกน้ำไม่เลกุกของน้ำสามารถผ่านเข้าไปได้ ขนาดของโพลิเมอร์จะขึ้นอยู่ ตามปริมาณน้ำที่เข้าไปอยู่ภายใน โดยปกติจะสามารถอุ่มน้ำได้ 300 - 500 เท่าของน้ำหนักแห้ง การคุณภาพน้ำจะเป็นไปอย่างรวดเร็วใน 5 นาที แรก คือคุณได้ประมาณ 400 เท่าจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงอย่างช้า ๆ ถ้ามีปริมาณน้ำมากเกินพอ โพลิเมอร์จะดูดน้ำเข้าไปจนถึงจุดอิ่มตัวแล้ว จากนั้นจะไม่ดูดน้ำอีกไม่ว่าจะทึ่งไวนานเท่าไร โพลิเมอร์จะดูดน้ำได้มากที่สุด เมื่อเป็นน้ำบริสุทธิ์และจะดูดได้น้อยลงเมื่อมีเกลือ หิ่ฟุน หรือมีสภาพเป็นกรดต่าง โพลิเมอร์จะเรียกน้ำที่อุ่นไว้ท่ากวนแห้งตาก พืช สามารถเจริญ แห้งผ่านเข้าไปในโพลิเมอร์เปียกได้ปุ๊บปั๊บ และสามารถดึงดูดน้ำออกจากโพลิเมอร์ได้จนน้ำหายดสุดท้าย แต่โพลิเมอร์ไม่สามารถดึงน้ำออกจากพืชได้เลย โพลิเมอร์เปียกจะดูดแห้งไปเรื่อย ๆ จนแห้งและยุบลงจนเหลือขอน้ำเดียว ซึ่งกล่าวเป็นภาษาที่ว่า อยู่ในพื้นดิน ถ้าดูดน้ำหรือฝนตกอีก น้ำจะเข้าไปในโพลิเมอร์จะเปียกและอุ่มน้ำได้อย่างรวดเร็ว ถ้ามีน้ำมากเกินความสามารถที่จะอุ่นน้ำได้ น้ำส่วนเกินก็จะไหลซึมลงดินตามปกติ การใช้โพลิเมอร์ร่องก้น หมุกกล่อมปลูกกล้านั้น ทำให้กล้าที่น้ำไปปลูกได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอ น้ำช่วยในการละลายและติดต่ออาหารสำหรับพืช น้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการสังเคราะห์แสง การลำเลียงอาหาร กล้าไม่มีจึงมีอัตราการตอบด้วยสูงสามารถดึงตัวได้เร็ว และเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อีกทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เพราะน้ำฝนที่ตกลงมาบางส่วนจะถูกสะสมไว้ ไม่ให้คงไว้โดยเปล่า

มีความที่มีผลเมื่อร้อยละมีความชื้นอยู่ตลอดเวลา จุลินทรีย์ ก่อภัยกับมนุษย์ดินมีลักษณะเป็นเมือกบาง ๆ ช่วยอุ่น้ำได้ส่วน เหตุปะระทึบหนึ่ง ดินบริเวณนี้จะค่อย ๆ อุ่นน้ำได้ดีขึ้นเอง เพราะ เมื่อจากกิจกรรมของจุลินทรีย์เป็นไปด้วยดี มีผลพลอยได้ ภัยค แม้ดี กระตุ้นการเจริญของราศและทำให้ดินร่วนชุ่ย ไม้อุดาริใช้งานประมาณ 5 ปี จุลินทรีย์จะค่อย ๆ ย่อย ผลตัวที่แตกตัวไป สำหรับดินเนี่ยวยังไม่ควรใช้โพลิเมอร์ เพราะ น้ำได้มากอยู่แล้ว แต่มีปัญหาที่การระบายน้ำควรใช้สัดอื่น อย่างเดียว เช่นพืชต่าง ๆ ผสมแทน การใช้โพลิเมอร์ ในช่วง น้ำโพลิเมอร์แห้งหยอดลงไป หวานให้กระหายหรือเล็กกับ ช่วงประมาณ 2.5 - 5 กรัมต่อห้อง เมื่อผ่านตาก็จะอุ่น พอจะออกโดยเนื้อโพลิเมอร์แทรกปนเข้าไปอยู่ในเนื้อดิน หาก พบทึ่งช่วงก็อาจใช้โพลิเมอร์เปียกแทน รองกันหลุหรือใส่ข้าว : ก็ได้ ให้ 0.5 - 1 ลิตรต่อตัน วิธีที่ใช้พืชที่ปลูก มีน้ำกิน น้ำ กากในทันที โดยน้ำไม่ซึมหายไปไหน (โพลิเมอร์, 2552) การน้ำโพลิเมอร์ไปใช้กับพืชหลายชนิดในเขตพื้นที่แห้งแล้ง เช่น บัวบาน มันสำปะหลัง อ้อย ไม้กระถางหรือถุงแพะฯ ฯ ก่อคุณสมบัติในการดูดเก็บน้ำจึงเหมือนมีแหล่งน้ำในดิน ซึ่ง สามารถนำที่ดินขาดความชื้นขึ้น ส่งผลให้ดินพืชเจริญดีโดย ทางการตายเนื่องจากภัยแล้งได้ 80-99% (สารอุ่นน้ำ, 2555)

ภาพ 3 แสดงภาพลักษณะของโพลิเมอร์ก่อนและหลังการดูดน้ำ โพลิเมอร์, 14 มิถุนายน 2555

1.2.3 ชุมชนพืช

ชุมชนพืช คือ เปลือกมหัศจรรย์ที่บ้านเรายังคง ที่เปลี่ยนให้ไปคล้ายเดิม เป็นชุมชนที่มีความหลากหลาย แห่งชนิด (เปลือกเดิม) เป็นเศษเหลือของโรงงานทำเส้นใยไม้พืชชีวชีว์ได้ทุบ ไม้พืชเพื่อนำเส้นใยไปทำเบบาน้ำ เศษเหลือเหล่านี้เป็นผง ๆ มี

คุณสมบัติเป็น อุ่นน้ำได้ดี และเก็บความชื้นไว้ได้นาน เมื่อจะเห็นดอง พร้อมน้ำให้ขยายมีความชื้นพอเหมาะสม ไม่แห้ง และไม่แห้งเกินไป เหมาะสมสำหรับการคั่นตอนกินใจ เพื่อเพาะชำดันใหม่ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2555) มีการใช้ประโยชน์จากชุมชนพืชในหลายด้าน โดยเฉพาะสถานเพาะชำผลิตกล้าพืช หรือจำแนกกล้าไม้ต่างๆ จะ นิยมผสมชุมชนพืชกับปุ๋ยในสัดปูลูก เพื่อให้อุ่นน้ำ (พิชัย สารานุกรม, 2554)

1.2.4 แกลบ

แกลบ อังกฤษ: Rice Husk) คือ เปลือกแข็งของ เมล็ดข้าวที่ได้จากการสีข้าว เป็นส่วนที่เหลือใช้จากการผลิตข้าวสาร เมล็ดมีลักษณะเป็นรูปทรงรี เม็ดยาวสีเหลืองอมน้ำตาล หรือเหลืองน้ำตาล แล้วแต่ภูมิประเทศที่มีการปลูกข้าว แกลบประกอบด้วยเซลลูโลส เยนิ เซลลูโลส ลิกนิน และเล้า และมีศักดิ์ภายในด้านมาก แกลบไม่ละลายในน้ำ มีความคงด้วยทนความร้อน ทนทานต่อแรงกระแทก จึงเป็นตัวคุณชั้นที่ดีในการ นับดันน้ำเสียที่มีโลหะหนัก การกำจัดโลหะหนักด้วยแกลบมีรายงานว่า สามารถใช้ได้กับ แคดเมียม ตะกั่ว สังกะสี ทองแดง โคบล็อต นิกเกิล และเงิน โดยใช้ดินทั้งในรูปที่ทำและไม่ทำปฏิกิริยากับสารเคมี สารเคมี ที่นิยมใช้ทำปฏิกิริยากับแกลบเพื่อให้คุณภาพมากขึ้นคือ โซเดียมไฮ ดรอกไซด์ โซเดียมคาร์บอนเนตและอัพคลอโรไฮดرين (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2555)

ประโยชน์ของแกลบ

นอกจากการนำแกลบข้าวไปใช้เป็นเชื้อเพลิงต่างๆแล้ว ยังสามารถนำไปผสมกับวัสดุอื่นๆทำเป็นวัสดุก่อสร้างแล้ว แกลบข้างยังถูกนำไปผลิต เป็นขี้เจ้าแกลบ (Rice Husk Ash) เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ส่วนประกอบหลักของขี้เจ้าแกลบ คือ ซิลิกา (SiO_2) สามารถนำไปทำให้บริสุทธิ์ด้วยกระบวนการทาง化เคมี และการเผาที่อุณหภูมิสูง ซิลิกาในขี้เจ้าแกลบมี ทั้งที่เป็น ซิลิกาผลึก (Crystalline Silica) ซิลิกาผลึกสามารถแบ่งย่อย เป็นหลายชนิดตามความแตกต่างของรูปร่าง ลักษณะผลึกและความ หนาแน่นของซิลิกา รูปร่างของผลึกมีหลายแบบ เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หกเหลี่ยม ลี่เหลี่ยมคุกบาศก์และลีนยา และซิลิกาอัมอร์ฟาน (Amorphous Silica) ซึ่งเป็นซิลิกาที่มีรูปร่างไม่เป็นผลึก (Non-crystalline Silica)

ด้านการเกษตร

- ใช้ผสมเพื่อปรับสภาพดิน
- ใช้ทำปุ๋ยหมัก
- ใช้กันความชื้นในกองสัดด้ว
- ใช้เป็นส่วนผสมการผลิตซีเมนต์

ด้านการก่อสร้าง

- เป็นส่วนผสมในการทำอิฐ
- เมื่อเผาเป็นถ่านแล้วเพิ่มสารเคมีบางประเภทให้เป็นวัสดุ ดูในงานถนน

ด้านพลังงานและอุตสาหกรรม

- ใช้เป็นเชื้อเพลิง
- นาเป็นถ่านข้าว จนมีคุณสมบัติเป็นต่าง ใช้เป็นส่วนผสม ของสนิม ยาสารเคมี และน้ำยาล้างจาน เป็นต้น
- ใช้ทำแห้งถ่านอัดขี้เจ้าแกลบ เพื่อเป็นเชื้อเพลิง
- ใช้คุณชั้นที่ดีจากการผลิตทางด้านอุตสาหกรรม

1.2.5 วัสดุก่อสร้าง

รุ้นตะกอนกุ้ง เกิดจากโรงงานแปรปูรุ้ง มีการล้างหรือทำความสะอาดด้วยน้ำที่เกิดจากการกระบวนการดังกล่าว จะไปผ่านกระบวนการบำบัดน้ำเสียให้เป็นน้ำดี เมื่อปล่อยให้ดักตะกอน จะมีส่วนของไสอยู่ด้านบน และตะกอนกุ้งอยู่ด้านล่าง ซึ่งตะกอนด้านล่างดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นปุ๋ย หรือวัสดุรองก้นหลุมปลูกพืชได้ แต่ปัญหาที่มักประสบคือ การขนย้ายตะกอนกุ้งในลักษณะของเหลวจะทำลำบาก โรงงานแปรปูรุ้งที่คาดจะนำตะกอนดังกล่าวมาผสมกับรุ้นดูดซับความชื้น เรียกว่า รุ้นตะกอนกุ้ง สามารถใส่ถุงพลาสติกบรรจุได้ง่าย สะดวกในการขนส่ง และสะดวกในการนำไปใช้ในริส่วนเกษตรกร (พิชัย สรายุรุณย์, 2554)

1.3 พัฒนาการจัดการดินปลูกพืช

1.3.1 พัฒนาการในนาข้าว

การพัฒนาดินในการปลูกข้าวโดยการปลูกเป็นหลุมในระบบนาปรัง แล้วมีการพัฒนาไฟพรวนดินปลูกเป็นแปลง โดยโคละบีก และรถไถ ต่อมากตามลำดับ การถอนนมความชื้นในนาข้าว มีการทำดันเก็บก้นน้ำ ต่อมามีการพัฒนา นาหัวน้ำน้ำต้ม และพัฒนาต่อมาด้วยเครื่องปักดำข้าว ซึ่งในระบบภูมิปัญญาท้องถิ่นก็มีการยืนต้นกล้าข้าวด้วย

1.3.2 พัฒนาการในพืชไร่ข้าวโพด

มีการปลูกเริ่มต้นด้วยการปลูกเมล็ดเป็นหลุม หลังจากนั้นมีการพัฒนาขยายด้วยด้ามข้าวโพด นิยมเรียกว่า แจ็คหยดหลุม ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาโดยใช้ระบบแทรคเตอร์ไฟพรวนดิน และมีเครื่องหยดเมล็ด จนกระทั่งล่าสุด พัฒนาปรับปรุงให้ใส่ปุ๋ยอยู่ด้านล่างและเมล็ดอยู่ด้านบน และไม่สัมผัสดกัน

1.3.3 พัฒนาการในพืชเศรษฐกิจ

ในการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน เป็นต้น ได้มีการพัฒนาการจัดการหลุมปลูกตั้งแต่ กลุ่มหลุมธรรมชาติเป็นพื้นที่ดิน กลบโดยที่ให้บริเวณโคนดันเป็นหลุมเพื่อดักน้ำฝน ต่อมากกลบแล้วขุดร่องเป็นวงกลมรอบโคนดัน เพื่อดักน้ำฝนในบริเวณรัศมีวงกลม และต่อมามีการผั่งหม้อดินແ penetration รุ้นน้ำไว้ข้างๆ พืชที่ปลูก การใช้ระบบหัวหยด การใช้ขวนดันน้ำเกลือหยดด้านหลังบริเวณโคนดัน การใช้ไส้ตะเกียงให้น้ำชื้นไปแก่รากพืช จนกระทั่งการใช้รุ้นไฟลิเมอร์รองกันหลุมปลูกพืช (พิชัย สรายุรุณย์, 2554)

1.4 การแก้ไขปัญหาด้านการถอนนมความชื้น และสมบัติทางกายภาพของดิน

จากข้อ 1 โครงสร้างของดินที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช นอกจากน้ำออกนินทรีย์แล้ว ต้องมีอากาศและความชื้นในสัดส่วนที่เหมาะสม คือ ประมาณอย่างละ 25% ซึ่งทั้งสองอย่างเป็นสัดส่วนที่適合กัน ต่อถ้ามีอากาศมาก น้ำก็จะน้อย และถ้ามีน้ำมาก อากาศก็จะน้อย ดังนั้นการพยายามหาดักดิบ ซึ่งนำไปผลในดินที่ใช้ปลูกพืช โดยมุ่งเน้นที่ใช้แล้วมีสัดส่วนน้ำและอากาศอย่างละ 25% ดังนั้นการพยายามเสาะหาวัสดุที่มีภาวะดักกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัย ซึ่งในระบบอุดสาหารรมโรงงานนั้น มีการประยุกต์ใช้รุ้นไฟลิเมอร์ ดูดซับความชื้นท่าน้ำที่ดูดซับความชื้น และมีไฟฟ้าติดต่อ โดยมีรุ้นทำขึ้น ซึ่งดูดซับความชื้น แต่ไม่มีไฟฟ้าติดต่อ สำหรับวัสดุในห้องดิน ก็จะมีหลายอย่าง เช่น แกลบ ใบไม้ ใบหญ้า ฝักข้าว และขุยมะพร้าว เป็นต้น ซึ่งวัสดุในห้องดินนั้น บางชนิดหากเกิดการหมัก หรือในขณะที่อยู่ภายใต้แสงอาทิตย์ จะมีความร้อนเกิดขึ้นอัน

เป็นอันตรายต่อราพีช จึงควรหาวัสดุท้องถิ่นที่มีราคาถูกหากได้ใช้

วัตถุประสงค์

1. เปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกพืช(คน้า) เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน
2. เปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกพืชไม้ดอกไม้ประดับ(พีโลเดนดรอน) เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน.
3. เปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกพืชเศรษฐกิจ(ยางพารา) เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน

วิธีการวิจัย

1. เปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกพืช(คน้า) เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน โดยทำการเปรียบเทียบวัสดุที่ปลูกในผักคน้า วางแผนการทดลองแบบ CRD จำนวน 3 ชั้น โดยมีปัจจัย 6 ระดับ คือ 1) ดินเปล่า 2) ดินผสมชี้อ 3) ดินผสมชุบพารา 4) ดินผสมแกลบ 5) ดินผสมรุ้นตะกอนกุ้ง+ชี้อ 6) ดินผสมรุ้นตะกอนกุ้ง+ชี้ยอ
2. เปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกไม้ดอกไม้ประดับ(พีโลเดนดรอน) เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน โดยทำการเปรียบเทียบวัสดุที่ใช้ปลูกต้นพีโลเดนดรอน วางแผนการทดลองแบบ CRD จำนวน 3 ชั้น โดยมีปัจจัย 6 ระดับ คือ 1) ดินเปล่า 2) ดินผสมชี้อ 3) ดินผสมชุบพารา 4) ดินผสมแกลบ 5) ดินผสมรุ้นตะกอนกุ้ง 6) ดินผสมรุ้นตะกอนกุ้ง+ชี้อ
3. เปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกพืชเศรษฐกิจ (ยางพารา) เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน โดยทำการเปรียบเทียบวัสดุรองก้นหลุมปลูกต้นกล้ายางพารา วางแผนการทดลองแบบ CRD จำนวน 3 ชั้น โดยมีปัจจัย 6 ระดับ คือ 1) การบุกตันกล้ายางพาราโดยไม่ใส่อะไร 2) รองกันหลุมด้วยรุ้นไฟลิเมอร์ในอัตรา 1 กก.+ชี้อ 1 กก. 3) รองกันหลุมด้วยรุ้นไฟลิเมอร์ในอัตรา 2 กก.+ชี้อ 1 กก. 4) รองกันหลุมด้วยรุ้นไฟลิเมอร์ในอัตรา 3 กก.+ชี้อ 1 กก. 5) รองกันหลุมด้วยรุ้นไฟลิเมอร์ในอัตรา 4 กก.+ชี้อ 1 กก. 6) รองกันหลุมด้วยรุ้นไฟลิเมอร์ในอัตรา 5 กก.+ชี้อ 1 กก.

ผล/สรุปผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกพืช(คน้า) เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน
- จากการเปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการจัดการดินปลูกพืช(คน้า) ในระยะเวลา 25, 35 และ 45 วัน ในจังหวัดจันทบุรีได้ผลการทดลองดังนี้
- ตารางที่ 1 แสดงความสูง ของต้นคน้า (ซม.) ในส่วนผสมของดินในแปลงปลูกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงความกว้างของลำต้นของต้นกล้ายางพาราที่ใส่รุ่นโพลิเมอร์+เขียว 1 กก.

Treatment	วัน			
	30	60	90*	120**
ต้นเปล่า	2.90	2.95	3.10 ^c	3.75 ^c
รุ่นโพลิเมอร์ 1 กก.+เขียว 1 กก.ต่อต้น	3.10	3.20	3.33 ^{bc}	4.25 ^b
รุ่นโพลิเมอร์ 2 กก.+เขียว 1 กก.ต่อต้น	2.90	3.10	3.30 ^{bc}	4.10 ^b
รุ่นโพลิเมอร์ 3 กก.+เขียว 1 กก.ต่อต้น	3.05	3.20	3.30 ^{bc}	4.20 ^b
รุ่นโพลิเมอร์ 4 กก.+เขียว 1 กก.ต่อต้น	3.20	3.55	3.80 ^a	4.50 ^b
รุ่นโพลิเมอร์ 5 กก.+เขียว 1 กก.ต่อต้น	2.75	3.35	3.61 ^{ab}	4.30 ^b

คุณสมบัติของรุ่นโพลิเมอร์ ในการรองกันหลุมปลูก
ยางพาราที่อัดรุ่นโพลิเมอร์ 4 กก.+เขียว 1 กก.ต่อหุดส่งผลให้การ
เจริญเติบโตของต้นกล้ายางดีที่สุด

คุณประโยชน์ทางวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบวัสดุในห้องถัง 4 ชนิด เพื่อพัฒนาการ
จัดการดินปลูกพืชเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน : ด้านการถนอมความชื้น และ
โครงสร้างของดินนับประกอบด้วย แกลง ขุยมะพร้าว รุ่นตะกอนกุ้ง
และเขียว พบร่วมกับการใช้วัสดุห้องถัง ส่งผลให้การเจริญเติบโต ของพืช
ผัก ไม่ต้องไม่ประดับ และพืชเศรษฐกิจ ตีกิ่วไม่ไม้ไช้ทุกชนิด สำหรับ
วัสดุห้องถังที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืชผัก ไม่ต้องไม่ประดับ
และพืชเศรษฐกิจ สามารถสรุปโดยภาพรวมเรียงตามลำดับจากมากไป
หาน้อย คือ ดิน+รุ่นตะกอนกุ้ง+เขียว, ดิน+รุ่นตะกอนกุ้ง, ดิน+เขียว, ดิน
+ขุยมะพร้าว และดิน+แกลง ตามลำดับ ทั้งนี้เขียว อาจจะมีปัญหารื่อง
ความเค็มที่ติดมา หากก่อนใช้สามารถนำไปแช่น้ำเพื่อลดความเค็ม ก็
จะเกิดประสิทธิภาพดีขึ้น ยกเว้นพืชที่ต้องการ แคลเซียม หรือ
โพแทสเซียมสูงกว่าปกติ ก็อาจใช้ได้เลย เช่นกล้วย ชี๊สนมควรมีการ
ศึกษาให้ชัดเจนต่อไป

บรรณานุกรม

กัญจนा ตระกูลคุ. โภคโนโลยีโพลิเมอร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. 2533
خلصخا นุ่มนวล. โพลิเมอร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. 2538
ชัยวัฒน์ เจนวนิชย์. โพลิเมอร์เชิงพาณิชย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. 2526
ดีพร้อม ไขยวงศ์เกียรติ. โพลิเมอร์และคัดตัวเมการใช้สารการเกษตร. 2538

ผักคะน้า. 2555. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : แหล่งค้นคว้า:
<http://en.wikipedia.org/wiki/คะน้า>. วันที่ค้นข้อมูล 12 มกราคม
พ.ศ. 2555)

พิชัย สารัญรุ่ย. 2543. คู่มือการสอนวิชาปฐพิทยา. คณะเทคโนโลยี
เกษตร สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี : หน้า 20-21

พิชัย สารัญรุ่ย. 2551. ความรู้เกี่ยวกับเขียวในจังหวัดจันทบุรี เอกสาร
เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ. คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี.

พิชัย สารัญรุ่ย. 2552. ข้อมูลการณ์ทางธุรกิจในจังหวัด
จันทบุรี. รายงานการประชุมคณะกรรมการคุณน้ำขายผั้ง
ระหว่างวันออกประจำปี 2552

พิชัย สารัญรุ่ย. 2554. หลักการไม้ผล. เอกสารประกอบการสอน
หลักการไม้ผล. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี.

พุลดpal ธรรมชาติ. ยางพารา. เซาเทิร์นรีบเบอร์ สงขลา.
โพลิเมอร์. 2552. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : แหล่งค้นคว้า:
http://www.tcoilpalm.com/showdet_all.asp?boardid=1 (วันที่ค้น
ข้อมูล 14 มิถุนายน 2555)

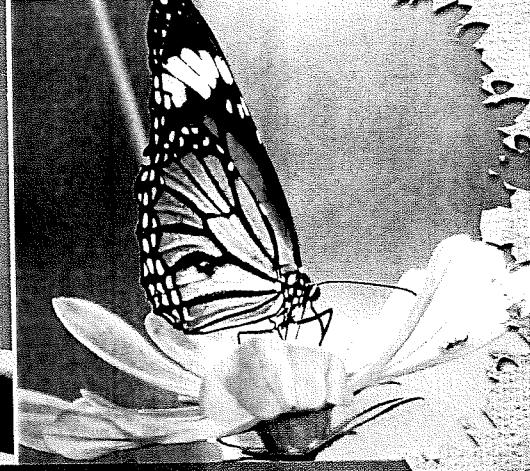
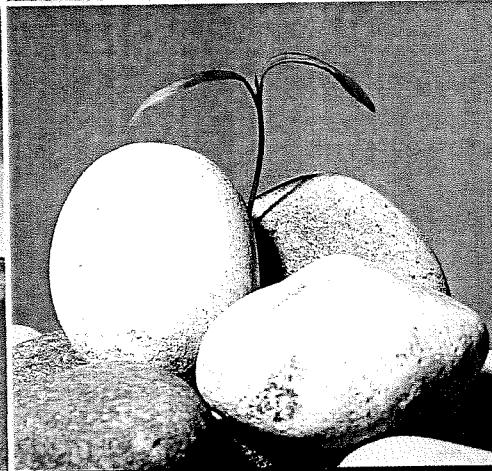
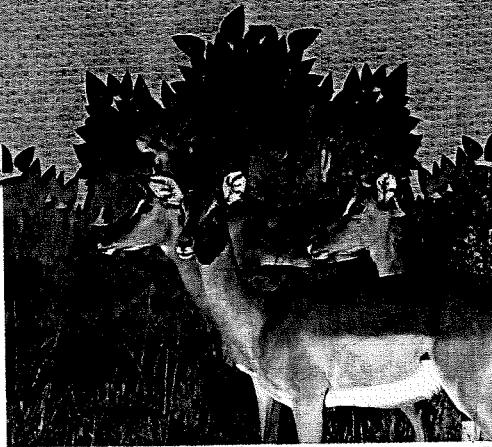
พิโลเดนดรอน. 2555. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : แหล่งค้นคว้า:
<http://adirek.com/stwork/mainokkhon/kob2.htm> (วันที่ค้น
ข้อมูล 12 มกราคม พ.ศ.2555)

รักษ์ พฤกษาติ. ยางพาราพืชเศรษฐกิจเงินล้าน. 2551.
น้อน บุ๊ค มีเดีย.
สารอุ่นน้ำ. 2555. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : แหล่งค้นคว้า:
<http://richness.exteen.com/20120209/entry> (วันที่ค้น
ข้อมูล 14 มิถุนายน 2555)

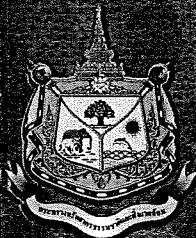
เสาวณีย์ ก่ออุณิคุรังสี. การผลิตยางธรรมชาติ. 2547.
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

การประชุมวิชาการ

กรรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ครั้งที่ 4

Sustainable Green Growth and Disaster Mitigation

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ
และการเฝ้าระวัง

โครงการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔

๑. หลักการและเหตุผล

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีวิวัฒนาการควบคู่มา กับมนุษย์มาแต่ครั้งดึกดำบรรพ์ เป็นทั้งแหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย ช่วยรักษาสมดุลของสิ่งมีชีวิต เกิดความหลากหลายในระบบบินิเวศ แต่การเพิ่มของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเกินกำลัง ธรรมชาติจะพื้นคืนได้ เป็นสาเหตุสำคัญของการทำลายสมดุลธรรมชาติและคุกคามต่อการคงอยู่ของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชนอย่างมากมาย หากไม่มีการอนุรักษ์ พื้นฟู และบริหารจัดการอย่างถูกต้องและยั่งยืนแล้ว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยังคงอยู่ก็จะสูญสิ้น จึงจำเป็นต้องอนุรักษ์ พื้นฟู และจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการศึกษาวิจัยให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อเป็นแนวทาง/วิธีการในการ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ และสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักรถึงคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติได้อยู่ พื้นฟูจากความเสื่อมโทรม และ สามารถรักษาสมดุลของสิ่งมีชีวิตในระบบบินิเวศได้ต่อไป

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่เป็นองค์กรหลักที่มีภารกิจหน้าที่ ดำเนินการบริหารจัดการทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายของประเทศไทยให้อยู่คู่กับสังคมไทย โดยการ สงวน อนุรักษ์ และพื้นฟู และจัดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมทั้งประชาชนได้มีการดำรงชีวิตอยู่อย่างมี ความสุขภายใต้คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้ตระหนักรถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ เชื่อมั่นว่าหากได้รับการอนุรักษ์ พื้นฟู ส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้รับการดูแลรักษา ความหลากหลายทางชีวภาพจะ ได้รับการพื้นฟู มนุษยชาติจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งในด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

เนื่องในโอกาสที่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองพระราชปิยมหาราชและเฉลิม พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ประกอบกับการก่อตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ครบ ๑๐ ปี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงจัดทำโครงการประชุมวิชาการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔ ภายใต้หัวข้อหลัก “บรรเทาพิบัติภัย ก้าวไกลด้วยเจริญ” Sustainable Green Growth and Disaster Mitigation” เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้และรณรงค์ส่งเสริมให้สาธารณะ ได้ตระหนักรถึงคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งยังเป็นการเปิดเวทีให้นักวิชาการและผู้สนใจ ได้นำเสนอผลงานวิชาการ ผลการศึกษาวิจัย หรือองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนและเหมาะสมต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. เพื่อร่วบรวมองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหาร จัดการและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม
๓. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐและเอกชน ทางด้านองค์ความรู้และการวิจัย ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๑. ปาฐกถาพิเศษ และการบรรยาย โดย Keynote Speaker

๒. การประชุมวิชาการ นำเสนอผลงานทางวิชาการ การอภิปราย เสวนา โดยแบ่งเป็น ๓ ด้าน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านทรัพยากรน้ำ

๓. การจัดแสดงนิทรรศการ เกี่ยวกับสถานการณ์ วิกฤติการณ์ ผลกระทบและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๓.๑ ผลงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน ในสังกัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒ ผลงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและสถานศึกษา

๔. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕

๒. จัดทำคำสั่งคณะกรรมการด้านวิชาการ และคณะกรรมการจัดนิทรรศการและ ประชาสัมพันธ์ในการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕

๓. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการด้านวิชาการ ในการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕ เพื่อกำหนดวัน เวลา สถานที่ และรูปแบบการประชุมวิชาการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕

๔. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการจัดนิทรรศการและประชาสัมพันธ์ในการประชุมวิชาการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕ เพื่อกำหนดรูปแบบ และแนวทางการจัดนิทรรศการและ การประชาสัมพันธ์ ประสานการดำเนินงานเพื่อจัดนิทรรศการและประชาสัมพันธ์งานประชุมวิชาการฯ

๕. จัดทำคำสั่งคณะกรรมการด้านวิชาการ ๓ ด้าน ได้แก่ คณะกรรมการด้านทรัพยากรธรรมชาติ คณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการด้านทรัพยากรน้ำ เพื่อทำหน้าที่รวบรวมผลงาน วิชาการในแต่ละด้าน พิจารณากลั่นกรอง และคัดเลือกผลงานวิชาการเพื่อนำเสนอในการประชุมวิชาการ ควบคู่ด้วยการประชุมวิชาการในแต่ละด้าน รวมถึงจัดทำรายงานสรุปผลการประชุมวิชาการในแต่ละด้าน เพื่อนำเสนอคณะกรรมการด้านวิชาการฯ ต่อไป

๖. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการด้านวิชาการในแต่ละด้าน เพื่อร่วบรวมผลงานวิชาการ พิจารณา กลั่นกรอง และคัดเลือกผลงานวิชาการเพื่อนำเสนอในการประชุมวิชาการ

๗. รวบรวมผลงานวิชาการ เพื่อจัดพิมพ์เป็นเอกสารทางวิชาการฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการ เผยแพร่ให้หน่วยงานต่างๆ

๘. ดำเนินการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕

๙. สรุปผลการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕ นำเสนอ คณะกรรมการอำนวยการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕

๕. กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมงานประชุมวิชาการฯ

ผู้เข้าร่วมงานประชุมวิชาการฯ จำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ คน ประกอบด้วย

๑. ผู้บริหาร ข้าราชการ นักวิชาการ นักวิจัย ของส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ องค์การมหาชน ในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจทั่วไป จากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา เครือข่ายมูลนิธิ และประชาชนทั่วไป

๖. ระยะเวลาการดำเนินงาน

กำหนดวันจัดงานประชุมวิชาการฯ ระยะเวลา ๒ วัน ระหว่างวันพุธที่ ๖-๗ กันยายน

๒๕๕๕

๗. งบประมาณดำเนินการ

งบประมาณเป็นเงิน ๒,๒๑๐,๐๐๐ บาท (สองล้านสองแสนหนึ่งหมื่นบาทถ้วน) จากงบดำเนินงาน กิจกรรมหลักสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ กิจกรรมย่อยพัฒนาศักยภาพบุคลากร ประจำปี งบประมาณ ๒๕๕๕ ของสำนักพัฒนบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สร้างรสนิยม เกิดจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๒. สามารถนำองค์ความรู้ และผลการศึกษาวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ให้อย่างเหมาะสม

๙. พื้นที่ดำเนินการ

ห้องประชุมมิราเคิล แกรนด์ บลูรูม ชั้น ๔ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ กรุงเทพมหานคร

๑๐. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๑. หน่วยงานประสานงาน

สำนักพัฒนบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โทร ๐ ๒๒๖๔ ๖๑๗๙, ๐ ๒๒๖๔ ๖๑๗๘, ๐ ๒๒๖๔ ๖๑๘๑

โทรสาร ๐ ๒๒๖๔ ๖๑๘๐